

Русия и България

СЪВМЕСТНО ИЗДАНИЕ
С РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА

РОССИЙСКАЯ
ГАЗЕТА

ДУМА

Действащи лица

Бившият министър на икономиката, а сега banker Андрей Нечаев зове за преосмисляне на близкото минало

СТР. 03

СНИМКА: СЕРГЕЙ КУКСИН, "РТ"

Стари приятели, нови хоризонти

ЧЕТВЪРТЪК, 8 ДЕКЕМВРИ, 2011

В рамките на проекта Russia Beyond the Headlines

TOUCH Russia

(на английски език)

Безплатно
в APPStore

Ново приложение за айПад

СВАЛЕТЕ ГО ДНЕС

Интеграция Президентите на трите страни обещаваат Евразийския съюз да стартира до 2015 г.

Русия + Казахстан + Беларус

Държавните ръководители на трите републики подписаха пакет от документи за създаването на Единно икономическо пространство.

ВЛАДИМИР КУЗМИН
РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

Дмитрий Медведев, Нурсултан Назърбаев и Александър Лукашенко подписаха пакет от документи за създаването на Единно икономическо пространство. Тримата държавни ръководители се подписаха под Декларация за Евразийска икономическа интеграция, Договор за Евразийска икономическа комисия и Регламент за работата на Евразийската икономическа комисия.

Пет години бяха необходими, за да заработи Митническият съюз на територията на Русия, Казахстан и Беларус. Заличавайки по този начин границите помежду си, страните веднага усетиха икономическата изгода от това – стокооборотът на трите държави се увеличи с 40 процента. "Сега ние преминаваме към следващия етап на

интеграция – заяви президентът на Казахстан преди подписването на документите. – Считам, че ще стигнем до края". Ние направихме поредната, при това много голяма крачка по пътя за формирането на Евразийския икономически съюз (ЕИС) – обединение, което, без всякакво съмнение, ще определя бъдещето на нашите

Венец на Евразийския съюз може да стане едината валута – за нея вече мислят

страни – потвърди Дмитрий Медведев. За времето, което остава, участниците в съюза трябва да съгласуват макроикономическите показатели. След това предстои сложен диалог за тарифите на монополистите, като например единните транспортни тарифи на железниците. Президентът на Казахстан каза: "Приближавайки 2015 г., ще

достигнем до единни тарифи и за транспортирането по нефто- и газопроводните системи, и тогава Единното икономическо пространство ще заработи пълноценно".

А засега, от януари догодина, би трябвало да заработи Евразийската икономическа комисия. Тя ще замени комисията за Митническият съюз, която ще прекрати съществуването си на 1 юли, и ще се превърне в постоянен наднационален орган. Колегията на комисията ще бъде оглавена от руския министър на промишлеността и търговията Виктор Христенко, а в съвета на комисията ще участват по един вицепремиер от всяка страна.

Комисията ще работи на равноправни начала, нито една страна няма да доминира в нея. Това също е допълнителен фактор, който привлича към новия интеграционен процес други страни от ОНД-пространството. Венец на Евразийския съюз може да стане въвеждането на единна валута. Над този въпрос вече се мисли.

Послесловие Консолидацията се оказва сложна работа

Нужен ли е преводач на славяните?

В София бе проведено заседание на Управлението и Програмната комисия на Форума на славянските култури (ФСК), в който взеха участие представители на осемте държави-учредители.

МИХАИЛ ШВИДКОЙ
РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

ФСК е създаден в Люблина по инициатива на словенците, готвещи се по онова време за встъпване в Европейския съюз, в който дотогава не е имало нито една славянска страна. Най-малката славянска държава е искала да напомни на Западна Европа за наличието на огромния, почти 350-милионен славянски свят. Идеята на словенците намира

веднага подкрепа в Русия. В голяма степен е забележителен фактът, че идеята за създаване на нова международна платформа, която да обедини славянските страни, се заражда не в Русия, не в Полша, не в България, а в държава, която е трудно да бъде заподозряна в увличане по панславянско мисионерство. Тази идея обаче се оказва във висша степен актуална и за други страни, където славяните представляват поголяма част от населението. Все пак в края на XX век става дума не за световна славянска хегемония, а за съхранение на славянската идентичност – на всички заедно и на всеки народ поотделно. Всички формални процедури по учредяването на

Става дума не за славянска хегемония, а за съхранение на идентичността

ФСК са приключени в средата на 2004 г., но създаването на реално действаща организация, която да консолидира интересите на славянските страни в хуманитарната сфера, се оказва доста сложна работа. Всеки народ притежава своя историческа памет, традиции, предпочитано вероизповедание. Историята на XX век, а и на предходните столетия, неведнъж е разделяла славяните по различни военнополити-

чески съюзи, нерядко е водила до кървави сблъсъци между тях. Политиката и идеологията са се оказвали понякога по-важни от зова на кръвта. Всички опити да се създадат панславянски структури и през XIX и през XX век са завършвали с неуспех. Прекалено многото различно насочени вътрешни интереси и външни влияния са определяли съдбата на славянството. Може да се каже, че всичко това не се е променило много и в наше време. Славянските държави участват в различни международни организации, които дори и да не враждуват открито помежду си, при всички положения отстояват своето виждане за световен ред. Трите най-големи славянски държави – Русия, Украйна, Беларус – не са членове на Европейския съюз, значителна част от славяните живеят в Централна и Западна Европа, а друга – в Южен Кавказ и Централна Азия. В отделните райони славяните имат различни проблеми.

ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА СТР. 2

Нано срещу тютюна

ЕКАТЕРИНА КАЛИШЕВА
РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

Корпорацията Роснано ще инвестира 50 млн. долара в създаването на ваксини и лекарства против рак. Роснано вече подписа споразумения за инвестиции с големите американски биофармацевтични компании BIND Biosciences и Selecta Biosciences, които са производители на ваксини и препарати против рак. Общият размер на

проекта достига 94,5 милиона долара. Изпълнителният директор на Роснано Дмитрий Лисенков съобщи, че първата ваксина, която ще бъде създадена в рамките на проекта, ще бъде срещу никотиновата зависимост. В момента ваксината се намира в стадий на клинични изпитания в САЩ. По думите на Скот Миник, президент на BIND, първите препарати, могат да се появят на пазара след 2-3 години.

Медицина Руски микробиолози създадоха уникален метод за ранно диагностициране на рака

Девет патента едновременно

Руската разработка BREP (Breast Cancer Epigenetic) test се отличава от чуждестранните си аналози с ниската цена и с простотата си, съчетани с висока точност.

ВЛАДИМИР КОЗЛОВСКИ
 РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

В цял свят се опитват да диагностицират раковите заболявания във възможно най-ранен стадий. В този случай шансовете за справяне с недъга са много по-големи. Но съществуващите методи за изследване засега са много скъпи, болезнени, а най-важното – точността на установяване не надхвърля 70-75 процента. Освен това, необходима е скъпоструваща техника, която не всеки онкологичен център може да си позволи. А например в Русия рак на гърдата в начален стадий се открива едва в 15-20% от случаите. Въпросът не е само в несъвършенството на самата маммография, но до голяма степен и в страха на жените от процедурата. Не е учудващо, че мнозинството от тях, след като не усещат болезнени признаци, избягват прегледа и много често търсят помощ, когато е вече

PHOTOPRESS

Учените разчитат, че новата технология ще започне да се внедрява още от 2012 година

прекалено късно. Затова разработката на учените от Института за химическа биология и фундаментална медицина при сибирско отделение на РАН може да се нарече пробив. С негова помощ се установява рак на гърдата в начален стадий в 90% от случаите, като това е потвърдено от клиничните изследвания. При това те-

стът е прост и безопасен – достатъчно е човек да даде кръв. Освен това и обикновен лаборант може самостоятелно да проведе дори при полеви условия до 50 теста в ден. Уникалната методика е създадена под ръководството на изтъкнатия научен сътрудник Павел Лактионов, в екипа участват още неговият аспи-

рант и лауреат на “Зворикински проект” Владислав Милейко, а също така директора на германския Институт по молекулярна медицина в Любек Георг Шакиел, който помага да лансират изобретението по света. То вече е защитено с осем руски и един международен патент. В какво се състои уникалността на метода? Защо той е толкова евтин и ефективен? – обяснява Владислав Милейко. – За да установят наличието на рак, медиците изучават парченца ДНК от туморни клетки, които свободно циркулират в кръвната плазма. Но тази информация не е достатъчна, поради което и откриваемостта на опасното заболяване не е висока. Ние успяхме да разширим сферата на търсене, като изследваме освен това и тези парченца ДНК, които здраво са свързани с повърхността на кръвните телца. Това са сравнително едри фрагменти, улавят се по-лесно. Затова методиката се опростява, а обемът от информация рязко нараства. Това е така, защото получаваме десет пъти повече материал за диагностика.

Нужен ли е преводач на славяните?

ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА СТР. 1

Едва през XXI век се появили реални условия за започване на диалог между славянските държави за създаването на организация, чиято главна задача е съхраняването и развитието на общославянските ценности. Сложността на формулирането на общославянските идеи, на целите и задачите на общославянския живот не на нивото на празни декларации-заклинания, а на нивото на реалните нужди на многонационалния етнос, оказва голямо влияние върху дейността на Форум на славянските култур-

ри. Многовековният исторически опит показва, че всеки народ има нужда да бъде част от някое по-голямо от самия този народ единство, дори и този народ да не претендира за ролята на лидер в тази общност. Важно е само да бъде запазена свободата на действие, т.е. принадлежността към тази общност да не стеснява независимостта на поведение и възможността за избор на своята съдба. Подобни обединения винаги се намират в състояние на неустойчиво равновесие. Въпреки това, мога да кажа с пълна сигурност, че славянският свят днес е не просто

една бюрократична, етнографична или географска абстракция. Помня учудването на публиката в Страсбург, когато ФСК за първи път проведе фолклорен галаконцерт, който представи народното изкуство на всички славянски народи в града, където се намира щаб-квартирата на Съвета на Европа. Това учудване от факта, че словациите например са готови да говорят за родството си със сърбите, а македонците с беларусите, се усещаше сред публиката на различните мероприятия на ФСК, в различни градове и страни. Самият факт на подобно учудване, на липса на навик, че славянските страни поне в културната сфера могат да се явят под един и същи флаг, кара да мислим, че ФСК не съществува напразно. Нека да отбележа, че фактът на кул-

турното обединение на тюркоезичните страни, които преди близо двадесет години създадоха своя организация под названието “Тюркской”, отдавна не предизвиква нито удивление, нито обръкване. При това, Турция никак не се притеснява от факта, че по същество се явява и страна-домакин, и главен донор на “Тюркской”. Освен това, вторият език в “Тюркской” (освен турския) си остава руският. В София ние разговаряхме един с друг главно на английски, макар че при срещите с българските ми приятели те се стараеха да говорят на руски. Проблемът за езика, на който да можем да разговаряме в славянския свят, далеч не е протоколен въпрос. Защото, ако се вслушаме, можем да се разберем и без преводач. Важното е да го поискаме.

Кино по име “Дубъл qв@”

В “Российская газета” се състоя вторият интернет фестивал “Дубъл дв@”, който този път бе посветен не на игралните филми, а на документалните. Фестивалът стартира с два филма. Филмът “Виктор Шкловский и Роман Якобсон. Животът като роман” можеше да бъде видян от всички желаещи на сайта на “РГ” в течение на 48 часа. За откриването на фестивала пристигнаха и режисьори, чиито филми бяха показани в други дни. На фестивала бяха застъпени различни жанрове, в това число и документалната комедия “Алиса, Базилио и мама от Калуга”, която бе представена от автора й Александър Белобоков.

ДЕТАЙЛИ

Плащат за стартър-компания

Държавният университет по информационни технологии, механика и оптика (ИТМО) в Санкт Петербург и една американска компания обявиха за създаването на венчурен фонд, който се специализира в инвестиции в IT стартър-компани. Обемът на фонда е 6 милиона долара. Фондът е готов да инвестира в проекти от 20 до 500 хиляди долара във всеки екип от студенти или млади учени.

Дозиметър в тревожен режим

Поредната ескалация на напрежението около Иран не оставя незабелязана от руското Министерство на отбраната. Руските военни вече анализират възможните последици от удари по Иран. На първо място генералите се интересуват от степента на заплахата, в случай че бъдат разрушени ядрени обекти. Дори ако развитието на събитията, когато ударите няма да предизвикат верижна ядрена реакция, заразяването на местността няма как да бъде избегнато.

Всеки учител – с компютър

На всеки московски педагог ще бъде осигурен персонален компютър. В момента се закупуват 20 000 компютъра. “Ние не даваме на педагозите бездушно желязо, а гарантираме създаването на информационна среда, в която учителите ще могат по всяко време да общуват с родителите, а те на свой ред да контролират успеваемостта на своите деца”, съобщава кметът С. Собянин.

Чиновниците ще дават обяснения

Депутати предлагат Наказателният кодекс да бъде изменен така, че чиновниците, чиито разходи са се оказали по-високи от официалната заплата, да обясняват за тази разлика пред следовател. И ако разходите се окажат с над 1,5 млн. рубли повече от неговите доходи, то чиновникът ще бъде наказан с 10 години затвор. Неприятностите ще започнат, ако той не може да обясни откъде има пари на пример за скъпоценности.

ЧУЖДТЕ МЕДИИ ЗА РУСИЯ

THE WALL STREET JOURNAL.

ЗА СИБИР НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ПЛАША

САЩ

В най-близка перспектива таксата за прелитане над Сибир може да бъде отменена, съобщава седмичното издание, като се позовава на чиновници от Евросъюза. Отменянето на допълнителната такса се планира да стане през 2014 г. Още през 2012 г. пък няма да се взимат пари от новите полети през Сибир. Ако бъде постигнато споразумение, то ежегодната икономия на европейските авиопревозвачи ще бъде около 400 милиона долара.

РУСНАЦИТЕ ДОНЕСОХА НАДЕЖДА

САЩ

За първи път от 40 години насам безработицата в традиционния център на тежката промишленост на САЩ застана под средното ниво за страната. Както отбелязва CNBC, работните места за американци се създават от руската компания ТМК IPSCO, която произвежда тръби за добив на шистов газ. Руска компания там притежава три завода, в които сега работят 800 души, и разчита на това, че за залежите на шистов газ в Марселус и Ютика ще са необходими много повече тръби.

КАК ПУТИН ВКАРА ГОЛ

ЧЕХИЯ

Руският премиер Владимир Путин тренира с легендите на съветския хокей и няколко месеца до президентските избори отново показа на руските избиратели, че е истински мъж. Той се бил научил да кара кънки за няколко месеца, а неотдавна с фланелка с номер 11 на гърба и руския герб на гърдите вкара гаже няколко пъти гол. Премиерът Владимир Путин има черен колан по ажуру, а порано той позира и на волана на автомобил от „Формула-1”.

ЕПОПЕЯТА НА ОЛИГАРСИТЕ В БРИТАНСКИЯ СЪД

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

Ако съдилицата бяха клон на развлекателната индустрия, то британската правосъдна система би могла с право да си заслужи непрестанни овации за воденето на делото Березовски срещу Абрамович. Седмица след седмица в това дело се разкриваха невероятни подробности от живота на постсъветската олигархия особено в онези времена, когато хора с огромен потенциал и съмнителни морални принципи заграбиха огромни делови империи в Русия.

РУСИЯ ЗАПЛАШВА ЕВРОПА С ЯДРЕНИ РАКЕТИ

ФРАНЦИЯ

Дмитрий Медведев обеща да разгърне баллистични ракети близо до границите на ЕС в отговор на американските планове за ЕвроПРО: във въздуха отново повея на студена война. Заплашителната риторика още повече се изостри в предизборната ситуация. В тв обръщение от резиденцията в Горки Медведев заяви, че САЩ и НАТО до момента не са изявили желание да вземат под внимание опасенията на Русия от реализацията на проекта за ПРО, който официално е насочен срещу Иран.

ФОТОФАКТ

ПОКЛОНЕНИЕ ПРЕД ПОЯСА

Опашка от 25 хиляди поклонници се изяви в Москва към храма “Христос Спасител”, за да се поклонят пред светлата реликва – пояса на Богородица, която временно беше докарана от манастир в Гърция.

КАКВО НАУЧИ РУСИЯ ОТ ЗАПАДА? КРИЗАТА

➔ **Леонид Рагзиховски**
ПОЛИТОЛОГ

Милиони хора в СССР бленуваха за Запада. Вълшебният сън ("всички, поголовно, са в бели панталони") не се основаваше на личен опит – не бяхме ходили, още повече не бяхме живели "там". Това бе не толкова представа за Запада, колкото мечта за бягство от съветската действителност – от пустите магазини, битовата посредственост и от идеологическото израждане в някакъв "друг живот". Свободен, сит, достоев, сигурен – "нормален". По принцип именно заради това чувство се роди цялата Перестройка. Ние си построихме в известна степен някакъв капитатурно-марксистки "капитализъм" – с барони разбойници, продажно правосъдие, огромна ножица в стандарта на живот и така нататък. Приличащ на това, с което ни стряскаше съветската агитация. Този модел го създадоха нашите чиновници-бизнесмени, а и всички ние самите – всеки според силите си. Но нали и западните цивилизовани капиталисти, когато имаха възможност, с пълно удоволствие се "включваха в играта", при това на най-различни нива. А проумяваха и започваха да се правят на артисти само тогава, когато играта не им вървеше – когато лично ги притискаха. До този момент те с удоволствие "инвестираха в Русия", участваха и в "алуминиевите войни", и в приватизационните сделки (ако им разрешаваха), и в опитите за силово поглъщане на предприятия. Западните съветници активно участваха в разработката на не много успешни планове за приватизация. А когато се завръщаха у дома, бързаха да ги очернят и в пиар-компаниите от 90-те години – учеха ни как се правят мръсни технологии ... Икономическата криза като за-

РИСУНКА: АНДРЕЙ ТКАЛЕНКО

Оказа се, че тази Система съвсем не е Абсолютната Истина, не е Върховото постижение

почна през 2008 г., така и не свършва. Икономисти-нобелисти, знаменити консултанти, телевизионни оракули, президент, министри и така нататък проповядват, плашат, успокояват, дърпат в различни посоки. Какво пък, ние разбираме, знаем, вярваме: западната икономическа Система е много добра. Помним съветската система на плановия дефицит и спекулацията... И така западният икономически "Мерцедес" е много по-добър от очуканите бивши съветски "Жигули". Но този "Мерцедес" има един малък дефект – не пали. Това е органична, системна болест. А как се лекува – никой не знае. Няма как да те затрупат с пари и да те омаят с хубави приказки.

Не, ние не бяхме чували нищо толкова отрицателно за Запада, никакви страшни разкрития. Ние просто видяхме западната Система не на витрината, а в действие. Особено откакто станахме част от нея. Оказа се, че тази Система съвсем не е Абсолютната Истина, не е Върховото постижение на земната мъдрост. Една от многото социални Системи в Историята: умерено разточителна, жестока, ефективна за едни и неефективна за други задачи. Коя е алтернативата? Комунизъм или фашизъм, две антикапиталистически утопии, опит да се създаде нещо по-справедливо (ефективно, здраво, динамично), отколкото западната система на "свободната конкуренция" (пазар + демокрация) – известно е как завършиха. И със свойствената за Запада самоирония Чърчил коментира това със знаменитата фраза: "Демокрацията е най-лошият вид управление. Без да се броят всички останали." "Друго няма": единствената

адекватна цел за Русия, както всъщност се и провъзгласява – да се доближи именно до този модел на водещите европейски страни, "да догони тяхната криза"? А единствено адекватният начин за самооценка е да се сравнява със същите тези европейски страни (или САЩ). На този основен въпрос на руската политическа философия аз никъде не намирам отговор. Ние сме евроцентристи по неволя: не разбираме друга координатна система освен западната. Но евроцентризъм и фанатизъм към Запада не са едно и също нещо. Дори и по западните мерки за успех сега тази Система работи все по-лошо и по-лошо... За спасението на Системата се налагат срочни промени – такива, каквито постигнаха "новият курс" на Рузвелт или "рейгънгомика" за времето си. Но тях засега ги няма. А ще ги има ли?

Авторът е публицист, сътрудничи с водещи издания

ПАЗАРЛЪКЪТ Е УМЕСТЕН

➔ **Андрей Нечаяев**
ИКОНОМИСТ

За пореден път Русия е на прага на встъпването си в Световната търговска организация (СТО). Ако не ме лъже паметта, ние за трети или четвърти път надигаме крак, за да пристъпим през този праг. Но винаги досега вратата пред нас се захлопваше в последния момент, макар че всички американски президенти, като започнеш от Клинтън, нееднократно обещаваха на Русия енергична подкрепа. Максим Медведков, нашият главен преговарящ по встъпването ни в СТО, за първи път още в средата на 2005 г. заяви, че през декември същата година Русия ще стане член на СТО. Сега е 2011-та, и отново този декември се очаква съдбоносното решение. Рядко някое направление от икономическата политика е предизвиквало толкова спорове, колкото присъединяването към СТО. Да опитаме без излишни емоции да си изясним плюсовете и минусите. Действително с влизането ни в СТО ще се наложи да се сбoguваме с примитивните средства на митническата политика от рода на ограничителни мита за внос на чужди марки или с пряка административна регулация на чуждестранните инвестиции и на вноса. Както знаем, тяхното многогодишно използване не защити родното автомобилно производство, което почти изпадна в състояние на кома. Разбира се, с влизането ни в СТО за някои сектори от руската икономика конкуренцията във вноса ще се усили, но пък потребителите ще спечелят от това! И не само населението, но и част от нашите производители. Успоредно с това ще се подобрят условията за износ за експортърите на руски стоки и за нашите инвестиции зад граница, а също така за потока преки инвестиции в Русия,

което е важна предпоставка за модернизацията. Общозвестно е, че методите за регулация и защита на вътрешния пазар съвсем не се ограничават с митническите сборове или с административни бариери. Страните, които смятат, че собственият им пазар се нуждае от допълнителна защита, по правило достигат до компромис със СТО. Класически пример за това е Китай, който като член на организацията се изхитри да запази фактически непазарен начин за формиране курса на националната валута. Между другото, текущата печалба от встъпването ни в СТО не е толкова голяма. Възможността с помощта на нейните механизми да се противостои на ограниченията за руските износители във вид на антидъмпингови процедури, квоти при вноса и други мерки ще донесе пряка печалба, която се изчислява само на няколко милиарда долара. За мащабите на нашия експорт това не е много. Ще я получат основно в металургията, производителите на минерални торове, износителите на зърно и малък кръг икономически сектори. За нефта и газа е все едно, така или иначе изнасяме зад граница точно толкова, колкото са готови да купят, а ние – да произведем. В перспектива присъединяването към СТО ще създаде по-благоприятни условия за руското машиностроене и за други производители на сложна, наукоемка продукция, за да излязат на международните пазари. От полза ще ни е и приваждането на родното законодателство в съответствие на изискванията на СТО (да се чете – на целия свят). И все пак главното при встъпването в тази организация е достъпът до изработването на общи правила за функционирането на световната икономика и на международната търговия.

Авторът е banker, през 92-93 г. е бил министър на икономиката

НУЖНА ЛИ Е НА ЮНОШИТЕ ФИЛОСОФСКА КНИГА?

➔ **Андрей Максимов**
ПИСАТЕЛ

Публикувах книга с дългото заглавие "Слушайте внимателно. "Много-слов-3": първата философска книга за юноши". Книгата се появи преди няколко седмици, но на мен вече ми зададоха безброй много пъти един и същ въпрос: "Вие какво, наистина ли разчитате, че юноши ще се заинтересуват от философска книга?" Отначало се опитвах честно да отговоря, че неслучайно на корицата е написано "с участието на Андрей Максимов-син". Т.е. аз се опитах да отговоря на тези въпроси, които истински вълнуват моя дванадесетгодишен син, и да отговоря така, че да му е интересно да чете. Когато започвах като възрастна

да давам скучни обяснения, синът ми строго ме спираше. Да речем, синът ми ме пита: защо трябва да се уважават възрастните, след като те са построили такъв ужасен свят? Аз мислех и отговарях. Много бързо престанах да доказвам каквото и да е било, защото бях поразен от самата същност на въпроса: възрастните хора се учудват, че юношите могат да мислят. Ние се грижим прекалено за тяхлото си. Много от нас сериозно се грижат за душата си. Но въобще не се занимаваме с мозъка и мислите си. Училището възпитава памет. И проблемът тук не е само в словесния Единен Държавен Изпит, но и в самата система на обучение. Нима, да речем, училищната история е наука за историческите страсти, уникални личности най-често с трагична

съдба? Не, това е наука за дати и наименования. Нима, да речем, географията в училище е наука за удивителни открития или за невероятното явление на влиянието на пейзажа върху човешката същност? Не, това е пак просто наука за дати, наименования и термини. Нима например руският език в час е наука за философията на думата, за това как се формира езикът, за това как езикът характеризира нацията? Не, това е наука за правилата и изключенията. А някой учи ли децата да четат? Не думите, а същността? При нас, какво, в много ли училища учат на възприятие на книгата? Обясняват ли на детето, че всеки читател е и автор на своята собствена "фентъзи", която възниква в главата му по време на четене на книгата? Опитват ли се да обяснят на детето

Не искаме да по-върваме, че погриващото поколение съвсем не желае да мисли

колко е интересно да познаваш чуждия човешки характер? А може би просто не са повече нужни умни и способни да мислят хора? Нали те пречат на всички, тези хора, които задават въпроси. Да съответстваш и да не мислиш, може би това е лозунгът на нашето време? Ето включвам телевизора и гледам новините. Мисля си, а защо през цялото време ми разказват за това, което не ме вълнува? Та нима ме тревожи, дали е жив Кадафи или не? Има ли значение за мен каква

ще е цената на украинския газ? И защо трябва да се притеснявам, дали ще вкарат Юлия Тимошенко в затвора или не? Скъпи телевизор, може би ще ми разкажеш за неща, които ме засягат лично, на които мога лично да повлияя? Къде ти! Представете си фантастична страна, в която водещият на програмата новини казва между другото: "Скъпи приятели! Днес на известния писател или философ му хрумна ето такава мисъл. Дайте да помислим върху това. Разсъжденията по тази мисъл може би ще позволят на всеки от нас малко да се промени и даже да стане по-добър". Струва ми се, че в такава страна би се живяло не лошо, че дори много добре. По телевизията и радиото има много малко програми, в които се обсъждат мисли. Не политико-исторически проблеми (което

вероятно също е важно), не житейски клоки и раздори, а същността на живота, смисълът на човешките отношения. Въпросите от типа: Защо живея? Какво мога да дам на моето дете? Що е това любов? изискват размишления. Например проблемът защо Х е отнел на Y децата и как Y си ги е върнала, не изисква нищо друго, освен уменията да шпионираш през ключалката, да не е с големината на телевизионен екран. ... Разбира се, публикуването на философска книга за юноши е един вид експеримент за мен и за издателя. Но ние прекалено много не искаме да повярваме, че подрастващото поколение съвсем не желае да мисли. Това не може да го бъде в Русия, нали?

Авторът е tv водещ, наблюдател на "Российская газета"

Пробив За първи път в света Русия реализира система, която позволява на самолетите да летят безопасно

Светла им памет на децата и възрастните

Оставаха броени секунди до отделянето на "Боинг 747" на авиокомпания KLM от полосата. В същите тези секунди насреща се приземяваше друг боинг на компанията "ПанАм"...

ГЕННАДИЙ БОЧАРОВ
РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

В небето

На самолетите, носещи се един срещу друг с огромна сумарна скорост, бе необходим само миг, за да се врежат един в друг. Ярката светлина на тропическото слънце изгасна едновременно в очите на 583 пасажери, загинали на борда на двата самолета. Летище Тенерифе на Канарските острови се превърна в земен ад. В цялата история на световната гражданска авиация това бе най-голямата катастрофа по броя на жертвите.

Защо говоря за това след години? За да задам въпроса: какво се промени оттогава? И за да дам отговор: нищо.

Сблъсъците във въздуха и на летищата продължават. Опасна близост се случва едва ли не всеки ден. Непросветените хора недоумяват: небето е огромно. Териториите на летищата са маркирани до сантиметри. Хиляди специалисти по управление на въздушното движение не откъсват очи от мониторите. В служба на безопасността на полетите са най-сложните електронни системи. Около земното кълбо кръжат стотици космически кораби, работещи и за авиацията. А сблъсъците, повтарям, продължават. Шестдесет руски деца загинаха при сблъсък на Ту-154 с пощенския "Боинг 747" над Швейцария. Бедата в Махачкала: Ил-76, захождащ за кацане, разрязва с крилото си кабината на друг Ил-76, който се подготвя за излитане. Загиват хора, потрошена и изгорена е скъпоструваща техника. Не се забравя и сблъсъкът в небето над Лвов: Ту-134 се връзва във военен Ан-26...

Лъжливо простият на пръв поглед проблем със сблъсъците крие в себе си всички рискове на авиационната дейност. Същността на риска е много сложен възел от невидими взаимозависимости. Човек и техника. Човек и скорост. Човек и небе. Най-накрая човек и човек. Управлението на въздушното движение (УВД) се осъществява с помощта на добре известните ни радари. Те биват два вида: първични и вторични. Появата на вторичните е обусловена от редица сериозни недостатъци на първичните: неудовлетворителни точностни характеристики; невъзможността да определят височината, на която самолетът лети;

почти пълно отсъствие на радиолокационно покритие на малки височини и така нататък. Създаването на вторичния радар и съвместната им работа с първичния поправиха ситуацията. Гражданската авиация получи сериозна подкрепа. Повечето недостатъци на традиционните радари бяха отстранени. Противовъздушната отбрана, за която първичните радари играеха и ще продължават да играят важна роля, също приветства допълнителните функции. Но това не реши проблема със сблъсъците на самолети. А и не можеше да го реши. Решението се криеше в използването на нетрадиционни технологии в УВД. А какви – никога не знаеше.

На земята

И необичайното решение се намери. Царски подарък за авиаторите. Търсещите умове се замислиха: ако самолетът започне да изучава сигналите, целящи неговото наблюдение, вероятно може да се мине и съвсем без радар? Всяко въздухоплавателно средство, без да дочаква запитванията, регулярно ще изучава информацията за себе си. За своето местоположение. А на земята, с помощта на фиксирана антена, насочена във всички посоки, да получават тези сигнали. Точността на системата е в пъти по-висока. Когато въздухоплавателното средство използва спътникови навигационни приемници, наземното оборудване става несравнимо по-просто и по-евтино от радарите. Именно този принцип залегна в основата на метода за автоматично независимо наблюдение от типа радио-

Време е инженерите да се върнат

Внедряването на технологията АЗН-В в руската авиация, както и реализацията на пилотни проекти, не търпи паузи и изкуствени забавяния. Или мъчителни, като при зъбобол, съгласувания. Света уважава нашите пробиви, но не се отказва от изпреварване. И няма да се откаже. Много е важно по-бързо да започне реалното внедряване на АЗН-В. А след това работата ще потръгне от само себе си. Ще потръгне. Но само при условие, че с нея ще се заемат не само професионалисти – единици, дори и от най-висока класа, и не само на отраслово, но и на федерално ниво.

разпръскване (АЗН-В), който ИКАО предложи на световната авиационна общност. Радио-разпръскване, защото организираният радиообмен се осъществява в режим на радио-разпространение. Така работят обикновените радио и телевизионни станции. Всеки абонат говори поред. Като опростяваме техническото същество на метода, можем в резултат да го определим с по-достъпни фор-

Има достатъчно постановления. Необходима е реална зареждна работа. За руските инженери, за чието съществуване обществото започна вече да забравя, това ще бъде решаващ изпит. Не е тайна, че сега на мода не са инженерите, а наглите "баровци". Време е инженерите да се върнат на пиедестала. В противен случай, дори най-важното постановление, подписано от висше длъжностно лице, няма да е способно само по себе си да реализира каквото и да е, което си струва, а още по-малко да предотврати гибелен сблъсък на самолети, носещи се един срещу друг.

мулировки: "всеки чува всички" и след това "всеки вижда всички". А това вече е свършено друго качество. Не само земята ще вижда разположението на всички самолети, но и на всяко въздухоплавателно средство автоматически ще се предава въздушната обстановка.

За какъв сблъсък може да става дума, когато ти виждаш всичко около себе си? Цифро-

вите сигнали без особени проблеми се изобразяват на мониторите, поставени в кабините на самолетите и в наземните станции на АЗН-В. Това гарантира осведоменост.

Австралия, САЩ, европейските страни – не се забавиха при старта. Всички те обявиха намерението си да обявят за задължителен новия вид наблюдение. Определено е пълното внедряване на АЗН-В да се осъществи в периода 2015 – 2020 г. Русия определи същите срокове за разгръщане и използване на новата система. И също така е задължително. В постановление на Федералната агенция за въздушен транспорт (Росавиация) се казва: "Като крайна цел на дейността по внедряване на АЗН-В в Русия да се счита поэтапното преминаване към задължително разпръсквателно АЗН". Оказа се, че родната промишленост по принцип е готова за разработката и производството на целия спектър от наземно и бордово оборудване за АЗН-В. А също така за каналите за предаване на данни. Днес много от нещата вече са реализирани на практика. Например: "Нови информационни технологии в авиацията (фирма НИТА) е една от първите компании в света, която реализира мултисензорната обработка на координатите. Получен е синхрон на изображението от радиолокационните данни и на данните от АЗН-В.

С технологичната разработка на АЗН-В в Русия се заеха специалистите от научноизследователските институти "Аеронавигация", "ГосНИИ за авиационни системи", "ГосНИИ за гражданска авиация", "Държавна корпорация по организация на въздушното движение" и други. Главният конструктор на един от институтите нарече АЗН-В "наркотик": "Този, който е приел и въвел метода на АЗН-В, казва той, никога няма да се откаже от неговото използване. Това е технологичен наркотик". АЗН-В – това е метод за наблюдение без радар. Това са очите и ушите на наземните служби по УВД; въздухоплавателните средства, на транспортните

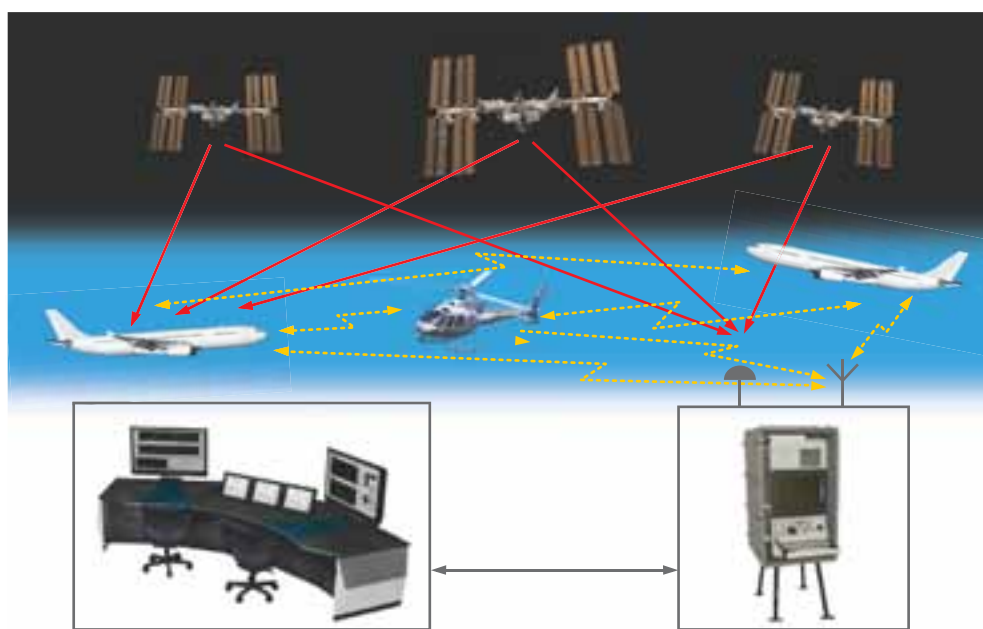
средства на летищата. С помощта на АЗН-В могат да се получават данни за местоположението на самолета. На базата на същия канал за предаване на данни, на който работи АЗН-В, на борда получават информация за времето, за зони, внедрено затворени за полети, и други. Възможно е да се разберат намеренията на всички мобилни обекти. Преди всичко, разбира се, на въздухоплавателните средства. И всичко това с помощта на бордовите навигационни системи. Тоест системата АЗН-В позволява пилотът да бъде информиран директно, а не чрез посредничеството на диспетчера.

Експертите специално подчертават: в бъдеще системата АЗН-В ще обезсмисли вторичните радари. Вместо тях ще се монтираат евтините наземни станции на АЗН-В. А на борда – несъпоставимо по-евтините и малогабаритни транспондери. Намерен е нов път към безопасността на полетите. Но няма нови пътища без препятствия. Едно от първите е, счита Фалков, психологическото. Човек свиква с едно нещо. И много дълго време привичното по-лошо му се струва много по-добро, отколкото най-доброто ново. Такава е човешката природа. За да бъде променена тя за каквото и да е, са необходими години.

За първи път в света

Два безпилотни самолета излитат един срещу друг. Наблюдателите отбръсват секундите, които остават до техния неизбежен сблъсък. Когато на всички им се струваше, че секундите и разстоянието не оставят никакъв шанс за разминаване, безпилотните самолети елегантно тръгнаха в различни посоки. В следващите минути в небето излетяха въздухоплавателни средства с пилоти. И в същото време отново безпилотни. Сближаването и раздалечаването и на едните, и на другите протекоха идеално. Експериментът бе наблюдаван от 50 руски и чуждестранни специалисти. Състоя се първият в света изпитателен полет с използването на АЗН-В.

Схема на действие на технологията АЗН-В

ВЪПРОС&ОТГОВОР

От кои руснаци трябва да се пазят руснаците

АКАДЕМИК ВАЛЕРИЙ ТИШКОВ РАЗГОВАРЯ С РЕДАКТОРА НА СПИСАНИЕ „МИГРАЦИЯ – ХХІ ВЕК“ ЛИДИЯ ГРАФОВА

Неотдавна, в Деня на народното единство, националистите проведоха своя "Руски марш" в 62 града на страната! В Москва те изведоха на улиците над 10 хиляди души...

Лидия Графова: Според резултат от допитване над половината от руснаците подкрепят самоубийствения лозунг „Русия за руснаците“, което е просто шокиращо. Как трябва да реагира държавата, обществото?

Валерий Тишков: Заявленията, лозунгите и даже отговорите по време на обществени допитвания трябва да бъдат разграничавани от реалния живот. Днешното положение в Русия се отличава с това, че много проблеми от всекидневното битие на хората (от състоянието на пътищата и корупцията до незащитането на човешкия живот и правата на човека) започват да се свеждат до етническият фактор или, както казват, до "националния въпрос": един вид, има едни врагове-чуждоземци, от които идват всички беди, така че ако се избавим от тях, като ги отделим или изгоним, всичко ще си дойде на мястото. В това се крие голямата измама на етническият национализъм, която никога не е водила до добро. Нито маршовете на протестанските култури в Ълстер, нито маршовете на "черния ескадрон" в дореволюционните руски градове, нито "руските маршове" през последните години не представляват нищо друго освен политически провокации и в тях не участва никой освен маргинални пропагандисти и объркани младежи.

Националната карта се превърна в най-използваната силна карта. Някои известни демократи либерали даже започнаха да говорят за «здрав национализъм».

Всъщност Русия е изправена пред сериозни предизвикателства, но не пред тези, за които трябва националистите. Населението на страната намалява (особено на това в трудоспособна възраст), модернизацията на икономиката и подобряването на живота на обикновените хора вървят бавно и по различен начин в отделните региони. Налице е невероятно голяма пропаст между групичката олигарси и останалото население, хората се дразнят от предизвикателното поведение на богатите. Да, обикновените хора са изпълнени с много обида, но какво общо има това с гастарбайтерите или с кавказците?

Най-вероятно от имигрантите се гради образ на врага с цел да ги превърнат в изкупителна жертва, върху която да се пренасочи масовото недоволство: я ги гонете тези пришълци, но не пипайте нашите, дето са зад

PHOTOPRESS

Как да живеем мирно, като сме толкова различни?

Този въпрос днес е ключов за много страни в Европа. Никой засега не може да предложи готови и безотказно действащи рецепти за лечение от ксенофобията. Страхът от „чуждоземеца“ е един вид инстинкт, присъщ на човек по природа. Същевременно е добре известно, че колкото е по-високо нивото на образованост сред членовете на обществото, толкова по-малка е агресията в отношенията между хората. Така че първоначалният отговор на въпроса: какво

да правим, след като така се изостриха международните отношения в Русия, където живеят 180 народи и етноси, може да бъде следният: трябва търпеливо и неотклонно да се повиши нивото на просветеност на руските граждани по тази сложна и объркана проблематика. Трябва буквално от детската градина да се обяснява, че Русия от самото начало в дълбините на вековете е била многонационална страна с различни вероизповедания и това многообразие

е наше богатство. На възрастните хора, които днес се борят например за въвеждане на визов режим с бившите съветски републики или за изгонване от състава на Руската федерация на бунтовническите севернокавказки републики, да се напомня отново и отново, че през вековете на съвместно съществуване нашите народи така тясно са се сраснали, че да ги разделиш е все едно да режеш по живи човешки съдби и без кръв няма да се мине.

нашите огради! Ето в какво се крие изопаченият смисъл на призивите: «Руснаци, бъдете по-твърди!». Сякаш тези, срещу които е насочено това «твърдо» отношение, със сигурност ще склонят глава и ще примижат от страх. Не, най-вероятно, това ще доведе до ответна агресия. Ние сме били свидетели на подобни сблъсъци, водещи до жертви и безредици.

Веднотдокладите сиказакте, че крайните форми на ксенофобия и расизъм са опасен продукт на политическата философия на антимиграционизма. Откъде идва тази философия, която е всъщност философия на омразата?

Като се започне от 2001 г., имиграцията започна да се разглежда все повече като негативен фактор, като заплаха за съществуващата култура, начин на живот и даже за националната сигурност на страната. Започна да се гради негативен образ на мигранта като потенциален престъпник, нежелан конкурент и хрантутник. Това отговаряше на користните намерения на многобройните работодатели, тъй като заплашването и унижаването на имигрантите им позволява да ги използват на практика като роби. Съвършено ясно е, че трудът и услугите на имигрантите са от голяма важност за нашата икономика и за много руски семейства, а същевременно мигрантофобията вече достигна до краен предел. При това не се правят особени разлики между мигрантите-чужденци и руските граждани, родом от републиките на Северен Кавказ. Многобройните случаи на насилие и убийство на мигранти са извършвани в течение на много години главно от националистично настроени младежи. Днес махалото се е отклонило в друга посока: зачестиха големите убийства, извършвани от представители от Северен Кавказ. Някои журналисти подстрекателно пишат за "кланета на руснаци от кавказци", а други политически предричат "варваризиране" на Русия от тази част на нашите си сънародници. Например, някакъв си директор на един митичен Институт за демографски изследвания заяви, че "притокът на имигрантите провокира международни конфликти и в никакъв случай не решава демографския проблем". Същият този "експерт" измисли и пропагандира чрез разните медии "критичния праг", към който Русия уж се била приближила: "Когато около една трета от жителите са представители на друга култура, е много трудно да се оправи положението". Той зави, че мигрантите разрушават (вече са разрушили!) междуетническият баланс в Русия. Като цяло в антиимигрантската риторика един от най-разпространените факти с цел сплашване е "нарушаването на междуетническият баланс".

Смята се, че количеството мигранти не трябва да надвишава 10% от населението?

Кой е установил тази пропорция? Например делът на имигрантите в трудовите ресурси на Швейцария е 22 процента, на САЩ - 15 процента, на Австрия - 10 процента, и там няма никакъв "критичен праг", защото там решават по ефективен начин проблемите с регулирането на миграцията и интеграцията на мигрантите. Колко мигранти се трудят в Русия - това никой не го знае. Половин милион души имат разрешително за работа, а огромното болшинство са заети в сивия сектор. Експертните оценки се колебаят между 6 и 10 милиона, но при всички случаи не стига до споменатите от вас 10 процента. Откъде пък идва "критичната" една трета съвсем не става ясно. Проблемът е в самата идея за културен расизъм, която е много опасна.

Съществува мнение, че популярността на лозунга „Русия за руснаците“ в голяма степен се обяснява с това, че днес е налице мъчителен процес на търсене на самоидентификация на руския народ, т.е. „улицата се гърчи безмълвно“, както пише Маяковски. Съгласни ли сте с това?

Процесът на самоидентификация ("Кои сме ние") на населението на Русия, като тук включваме преди всичко руснаците, след разпада на СССР наистина носеше болезнен характер и причините за това са ясни: нова страна и нов начин на живот. Но през последното десетилетие, вече след преустройството на икономиката и политическия строй, бяха напълно установени руското самосъзнание и общоруският патриотизъм. Именно те се превърнаха в главните форми на нашата идентичност. Според авторитетни анкети и изследвания, самоидентификацията "аз съм руснак" е на първо място в цяла Русия и само в някои републики тази позиция отстъпва място на етническата самоидентификация, която гражданите поставят пред факта, че са граждани на Русия. При руските и неруските националисти положението се усложнява от това, че те нарочно отхвърлят тази принадлежност към руските граждани и не признават съществуването на руския народ като историческа общност. Те отхвърлят общото, което обединява всички жители на Русия. Те смятат, че руският израелец или руският кмет на Рига, или руският професор в Силиконовата долина съставляват заедно с тях един и същ народ-нация, но това не се отнася до живеещите до и заедно с нас работещи татари или чувашки - това са "други народи".

Излиза, че руският национализъм е един вид ответна реакция на процеса на национално възраждане, който протича в бившите съветски републики? И значи, докато не се стигне до радикални прояви, няма нищо лошо в това?

Тук вече е трудно да се каже кой и какво представлява ответна реакция. Ако в течение на много години почти всеки самолет от Русия кара в Таджикистан "товар 200" - ковчежи със загинали гастарбайтери, то какво отношение може да се очаква към живеещите в Средна Азия руснаци? Ако, напротив, кавказците заемат престижни места и собственост в изконно руски градове и се държат предизвикателно към местното население, то какво отношение може да се очаква от руснаците към тях? Обаче какво общо има тук «националното възраждане»? Това е беззаконие и криминална проява и така и трябва да се отнасяме към него. Трябва да се вслушаме в думите на онези социолози, които подчертават, че традиционалистите, които днес представляват значителна част от населението, са недоволни не толкова от пазарните отношения, колкото от това, че те не са успели да получат изгода.

Какво тогава да правим?

В тази сложна сфера на международналните отношения трябва непрестанно да се полагат усилия и да се прилагат разумни и деликатни методи. Не трябва да допускаме всяка година "Руските маршове" да ни напомнят до каква степен е пренебрегнат този проблем.

ЦИФРИ

\$15 милиарда

ежегодно изнасят от Русия гастарбайтерите, страната губи 4,5 милиарда данъчни облекчения.

90%

от нелегалните имигранти в Русия са от бивши републики на СССР. Нелегалните имигранти свалят цената на работната ръка.

19 милиона

нелегални имигранти живеят и работят в Русия, а това е около 10% от населението на страната.

СЪБЕСЕДНИК

ДИРИГЕНТЪТ ЮРИЙ БАШМЕТ

Музиката не се командва

ТОЙ ЗАЕ МЯСТОТО СИ В ИСТОРИЯТА НА КУЛТУРАТА:

БЛАГОДАРЕНИЕ НА НЕГО ВИОЛАТА ОТ ОРКЕСТРОВ

ИНСТРУМЕНТ ПРЕМИНА В ГРУПАТА НА СОЛОВИТЕ

Виолата, на която свири Башмет, е изработена преди повече от 400 години и половина от майстор Паоло Тестори – през 1758 г., от миланската школа. Как този инструмент е попаднал при него?

ВАЛЕРИЙ ВИЖУТОВИЧ
РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

Аз имах много лош фабричен инструмент за 90 рубли, с който постъпих в консерваторията. В края на първи курс сънувах сън, че свиря пред публика, чувам своята виола и гласовете на две жени, като едната казва на другата: "Какъв звук! Какъв инструмент!" Когато се събудих и отидох да видя пощата си, открих там една бележка: "Спешно се обадете на професор Борисовски." Това беше моят педагог. Когато му звънах, той ми каза: "Ела при мен, чака те италианчето ти." "Италианчето" струваше 1500 рубли. Събрахме парите с голяма мъка. Аз имах скътани 400 рубли, спечелени с китара от песни на Бийтълс, дядо ми даде около 600, а останалите – баща ми, като ги зае от познати. Аз свиря на тази виола от 1976 г. Разбира се, имах възможност да си купя и друга, но засега не съм срещал по-подходящ за мен инструмент."

Когато формирахте състава на „Солистите на Москва”, бяха ли от значение за вас човешките качества на музикантите?

Кой състав – първия или втория?

По-скоро втория, като имаме предвид печалния опит. Първият съставна „Солистите”, доколкото знам, след няколко месеца работа във Франция е отказал да се върне в Москва. Това беше през 1991 година. Какво се случи тогава между вас?

Накратко, става дума за предателство. Ние подписахме договор с кметството на град Монпелие. Преди заминаването се договорихме помежду си, че това е временен договор и че никой не смята да заминава завинаги. Пристигнахме в Монпелие и започнахме да работим там. Няколко месеца по-късно музикантите започнаха да говорят: хайде да останем, какъв смисъл има да се връщаме?

Всички ли останаха?

Не всички. Върна се моят приятел и колега Михаил Мунтян, пианист. Върна се и Юлий Орлов, цигулар. Но много други останаха. Това беше женски, семеен бунт – жени, майки, защото заминавахме с целите се-

мейства. Заминавахме в лошо време, когато тук всичко се разпадаше. Обаче при тези, които останаха във Франция, нещата свършиха доста плачевно. Те се разпръснаха по разни оркестри, никой не постигна нещо сериозно.

Нина Львовна Дорлиак ми каза: "Юрий, сега много заминаха, а ние имаме толкова талантливи хора. Вие трябва да забравите обидите, да затворите тази страница и да започнете на чисто." "Аз вече се бях зарекъл да не създавам нов оркестър. Мислех си, за какво са ми толкова проблеми? Обаче един месец по-късно започнах да се занимавам с втория състав. Това бяха най-добрите студенти в консерваторията. Аз не ги познавах отпреди и си нямах представа за човешките им качества. За мен беше достатъчно, че това са талантливи, перспективни музиканти. За тези двадесет години съставът на "Солистите на Москва" почти не се промени. По семейни причини напуснаха трима души, а останалите продължават да работят.

А по принцип можете ли да работите с музикант, който владее виртуозно инструмента си, но по човешки не ви е приятен?

Сред "Солистите на Москва" няма лоши хора. Има хора със сложен характер.

Може ли талантът и злодейството да се съвместяват в един музикант?

Има различни характери. Например, бележитият пианист, диригент и композитор Леонард Бернщайн. Аз го познавах, макар че нямах щастието да свиря заедно с него. Той беше невероятно обаятелен човек, за когото всички си спомнят с усмивка. Друг пример е Херберт фон Караян, за когото не всички се изказват положително. Също и великият диригент Артуро Тосканини, който е имал склонност към диктаторство; той се е отличавал с изключителна жестокост и даже е избол око на един цигулар с диригентската си палка. Сред моите приятели-музиканти няма злодеи. Всички, които познавам, с които дружа, са достойни хора.

Когато започнахте да свирите без оркестър, случвало ли ви се е да преодолеете вековния музикален канон, съгласно който виолата не се явява солов инструмент?

И още как! Първото препят-

ствие, с което се сблъсках по този повод, беше съветската бюрократична машина. През 1975-1976 г. се записвах на прием при директора на Московската филхармония, отидох при него и му казах: "Аз се върнах от международен конкурс. Там изпълних едн-коя си програма и получих първа награда. Бих искал да споделя програмата си с нашата публика." Отговориха ми: "А какво ще кажат руските виолисти, които не претендират за солова програма, макар за разлика от вас те да са заслужили артисти?" Като цяло, аз започнах да изпълнявам солови програми в Москва едва две години след като ме признаха на Запад.

Това е съдбата на много руски музиканти: за да те признаят в твоята страна, трябва първо да се прославиш на Запад. Защо се получава така?

Човек не е пророк в собствена си родина. За мен беше много болезнено, когато се върнах от Мюнхен с победа и две седмици по-късно отидох в консерваторията, да възприема факта, узнавайки, че никой там с изключение на професора ми не знаеше за това. За мен това беше несправедливост. Може и да прозвучи нескромно, но в известен смисъл аз съм, разбира се, пионер. За съжаление не съм запазил документа, който ми бе даден от Държавното концертно ведомство: "Виолата да бъде смятана за солов инструмент като експеримент."

Не надделява ли виолиът Башмет над диригента Башмет?

Нито един музикант, който съвместява в себе си диригент и изпълнител, няма да си признае в кое е по-силен. Моята позиция е следната: диригент и изпълнител са различни специализации, а професията е една и съща. Същността на тази професия е да се интерпретира музика. Отделен проблем е, че инструменталистите имат своите си особености, затова цигулката на Владимир Спиваков се отличава от цигулката на Виктор Третьяков или от цигулката на Олег Каган. Всеки от тях си има своята публика. Макар че има публика, която обича да слуша и единия, и другия, и третия. Освен това една и съща пиеса може да бъде изсвирена на солова цигулка или пък на цигулка с акомпанимент на роял, камерен оркестър, а може и да се направи аранжировка и да се изпълни със симфоничен оркестър. Ако всичко

КОМПРОСАТ

ДОСЕ

Юрий Абрамович Башмет е роден на 24 януари 1953 г. в Ростов на Дон. След завършване на Лвовското средно специално музикално училище, през 1971 г. постъпва в Московската консерватория в класа по виола. От 1976 до 1978 г. е асистент в Московската консерватория. През това време за Юрий говорят вече като за надарен артист. През 1976 г. Башмет започва концертна дейност. Той свири не само в Русия, но и в концертните зали в европейски страни, Северна и Латинска Америка, Австралия и Япония. Световното признание и авторитет на виолиста Юрий Башмет не знае граници, а от 1985 г. той е и диригент. Самият Юрий Башмет свири както соло, така и съвместно с водещи световни оркестри. В неговия репертоар има музика от различни стилове и епохи. Интерпретацията на Башмет на някои класически произведения е призната за забележителна. Той е удостоен с държавни награди на СССР и Русия.

Хората в руската провинция са благодарни на артиста още от началото само заради факта, че той е пристигнал при тях

бъде направено от един и същи човек, то ще можете да уловите неговото музикално мислене. В този смисъл професията е една, а специализациите са различни. Когато свиря, ми харесва повече от дирижирането, а когато дирижирам, ми харесва повече от свиренето.

Сигурно сам различавате успешния си концерт от неуспешния. А публиката?

Зависи от самата публика, от географията. Макар че е трудно да се излъже публиката. Още по-трудно е да се задържи вниманието и. От една страна, публиката трябва да бъде приучена да узнава нови неща, като по този начин музикантът разширява репертоара си, а от друга страна, не може да я претоварва. Ако човек седи в залата и в сърцето и главата му непрекъснато протича дейност, той накрая може да се умори. Имам близък приятел, който не е музикант. Той винаги е готов да дойде на мой концерт, но пита: "А днес ще има ли такива, започващи на "Ш"? Той знае, че има Шнитке, Шостакович, Шенберг, и за него това е трудно за усвояване. "Не, отговарям му – днес с "Ш" ще бъдат Шуберт, Шуман, Шопен." – "О, аз ги харесвам и разбирам."

Американската и европейската различават ли се от руската?

Дори в рамките на една страна публиката може да се различава. Например жителите на Страсбург, Елзас, граничещи с Германия, се отличават видимо от останалите французи. По манталитет те са почти немци. А немците, живеещи на границата с Франция, по манталитет са почти французи. Така че географията е от голямо значение. Да

речем Милано в музикален смисъл е много развит град, тъй като в него е Ла Скала. Милано е вокално сърце, затова един инструменталист, дори да е изключителен виртуоз, няма да се радва на същия прием, колкото един вокалист. А в Америка публиката е пъстра. Там има много руснаци, заминали от Русия през различно време. Руската публика е отворена за впечатления и с нетърпение очаква първия замах на диригентската палка. Музиката ѝ дава усещане за общност. Хората в руската провинция са благодарни на артиста още от началото само заради факта, че той е пристигнал при тях. Случва се след концерта на сцената излиза майка с момиченце и то ми подарява цветя. На Запад цветята на артист от публиката е изключително рядко явление. При нас пък е море от цветя.

Какво не прощавате на вашите музиканти и към каквосте снизходителен?

Не прощавам предателството. Но пък мога да простя случайна грешка при изпълнение. Веднъж на турне в Кьолн валдохорнистът развали едно много важно соло. На следващия ден той го изпълни по-добре, а на третия – направо гениално. От радост той се напи с бира и в това състояние дойде при мен: "Юрий Абрамович, не съм си и мислил, че така могат да ме уважават и ценят. Бях уверен, че ще ме махнете." Аз му отвърнах: "Нищо, с всеки се случва."

С какво чувство слушате старите си записи?

Най-добре за това е казал Ойстрах: "Записът е документ, който с годините се превръща в изобличителен."

Разходка в облаците Как изглежда Санкт Петербург от височината на птичи полет

Понякога там се срещат ангели

Санкт Петербург е град в равнината. Искате ли да го погледнете отгоре? Оттам градът лежи на дланта ви. Какво пък, изгодът е един – да се разходим по покривите!

ПОЛИНА НАРИШКИНА
 РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ

Дмитрий, моят екскурзовод, е на 22 години. Той принадлежи към ново поколение фанатици на тема височина:

“На покрива – именно тук ти можеш да бъдеш самия себе си, да бъдеш далеч от света, който остава долу”. Там, долу, Дмитрий е банков сътрудник. Нашата разходка продължи три часа, за които ние се покатерихме на четири покрива в историческия център на града. Общо взето сме изминали два километра, но ни се струва, че сме били в друг град, в друга страна, на друга планета.

От сградата на крайбрежната “Фонтанка” срещу цирка се вижда кръстовище, където в синхронно движение се преплитат лъчите на автомобилните фарове и светлината на речните трамвайчета. Това светлинно представление те хипнотизира.

На улица “Мохова” се открива друга картина: не могат да се преброят камините и мансардните прозорци. На хоризонта като мъниста, нанизани в оч-

ертанията на покривите, се виждат осветените куполи на съборите (храмовете) (Казански, Исакиевски, Възкресение Христово). От другата страна на сградата се крият лабиринтите на улиците и тъмните дворове. Този паралелен свят рязко се отличава от ярката светлина и оживеното движение на съседния “Литейни проспект”.

Малко по-късно се качваме на покрива на изоставена библиотеката, която се намира в сградата от червени тухли. Заради разбитите прозорци тя прилича на беззъба уста.

А на няколко минути пешком се намира най-добрият покрив: VIP сграда между Ермитажа и Мраморния дворец. Това е кулминацията на нашата разходка – панорамният изглед към Нева в цялото й величие. Вляво е носът на Василиевския остров с розтралните колони, вдясно – огненият гирлянд на Троицкия мост, а отсреща – пронизващият небето остър връх на Петропавловската крепост.

Височината може да завърти главата дори на тези, които не се страхуват от нея, със своята красота и свобода. Рискът поражда мощното усещане за възторг.

Впрочем това трябва и да се заслужи: някои “върхове” не се дават така лесно, те трябва да

Факти и цифри

Градът е основан на 16 май 1703 г. от Петър I. От 1712 до 1918 г. е столица на Руската империя. Население – 4 848 700 души

се превземат с шум. Ще се наложи да се провираш през пращави през тесни прозорчета, да се набираш на ръце, да се плъзгаш по скатове между олющените комини. Не забравяйте и за пазачите, камерите за наблюдение и бдителните съседи. Но играта си струва труда.

Дмитрий разказва, че неговите любими “поднебесни” квартали се намират в историческия център на столицата: Невски проспект, Канала на Грибоедов, Сенная площадь, Василевския остров и особено Петроградская сторона, която крие безброй съкровища: там можеш да се разходиш безкрайни часове, без да докосваш земята. А на любителите на особено паднат дългите разходки по покривите на “спалните райони” (Озреки, Автово, Граждански проспект).

“От височината на двадесет и пет етажен блок при добро време се открива възхитителна панорама към града” – казва Дмитрий.

Сергей е “руфер” (от английски, roof – покрив) от четиридесет години. Той обяснява: “Ако през 80-те и 90-те години по покривите срещаме “алтернативната” младеж, която търсеше там глътка свобода, то сега се вижда, че руферите се про-

мят и се наблюдават нови тенденции!”

Появиха се съзерцатели и романтици, влюбени в града, за които покривът е остров на спокойствие и уединение от суетата и грохота на мегаполиса. Те се качват, за да фотографират, четат, размисляват и дори да се припичат на слънце (но само при добро време, което се случва рядко: в Санкт Петербург средногодишно едва 72 дни са слънчеви).

В последно време се увеличава броят на сайтовете и туристическите агенции, които предлагат екскурзии по покривите, организират празници (сватби и рождени дни) и фотосесии. Цените са различни. Тази тенденция бе възприета от барове, клубове и ресторанти, които организират за по-взискателната клиентела тераси на покривите с възхитителна гледка към града. Все пак трябва да отбележим, че тези походи изискват спазването на техники за безопасност: първо са обувките, които трябва да са с подметки, които не се пързалят (дами, никакви токчета!), второ, ръцете трябва да са свободни и, трето – вземете със себе си джобно фенерче и, най-накрая, никога не се докосвайте до електрически кабели. И вашите усещания за “земя” и “небе” кардинално ще се променят.

РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ – Е СЪВМЕСТЕН ПРОЕКТ МЕЖДУ В. “ДУМА” И В. “РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА”. СТРАНИЦАТА В ИНТЕРНЕТ Е: WWW.RG.RU, WWW.RBTH.RU. Е-МАЙЛ: BG@RBTH.RU; ТЕЛ./ФАКС: +7 (495) 775 3114. АДРЕС: УЛ. ПРАВДА 24, СГРАДА 4, МОСКВА, РУСИЯ 125 993 РЪКОВОДИТЕЛИ НА ПРОЕКТА: ЕВГЕНИЙ АБОВ (РУСИЯ) И ЮРИЙ БОРИСОВ (БЪЛГАРИЯ). РЕДАКТОРИ НА ПРОЕКТА: ЮРИЙ СОВЦОВ (РУСИЯ) И ГЕОРГИ ГЕОРГИЕВ (БЪЛГАРИЯ). Е-РАПЕР ВЕРСИЯ НА ПРИЛОЖЕНИЕТО СЕ НАМИРА НА: [HTTP://WWW.RBTH.RU](http://WWW.RBTH.RU) РЕКЛАМА: МОСКВА – ЮЛИЯ ГОЛИКОВА GOLIKOVA@RG.RU; СОФИЯ – ДЕЯ ЙОРДАНОВА PR@DUMA.BG. ©2011, “РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА” АД. АЛЕКСАНДЪР ГОРБЕНКО – ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕДАКЦИОННИЯ СЪВЕТ. ПАВЕЛ НЕГОИЦА – ГЕНЕРАЛЕН ДИРЕКТОР. ВЛАДИСЛАВ ФРОНИН – ГЛАВЕН РЕДАКТОР. ВСИЧКИ ПРАВА ЗАПАЗЕНИ. ПОТРЕБИТЕЛИТЕ ИМАТ ПРАВО ДА СВАЛЯТ И ПРЕПЕЧАТВАТ СЪДЪРЖАНИЕТО НА ТОЗИ САЙТ ЕДИНСТВЕНО ЗА ЛИЧНИ И НЕТЪРГОВСКИ ЦЕЛИ. ПУБЛИКУВАНЕТО ИЛИ РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА КАКВОТО И ДА БИЛО СЪДЪРЖАНИЕ ОТ САЙТА Е СТРОГО ЗАБРАНЕНО БЕЗ ПРЕВАРИТЕЛНО ИЗРИЧНО ПИСМЕНО СЪГЛАСИЕ ОТ “РОССИЙСКАЯ ГАЗЕТА”. ИЗДАНИЕТО НЕ НОСИ ОТГОВОРНОСТ ЗА НЕПОИСКАНИ РЪКОПИСИ И ФОТОГРАФИИ. “РУСИЯ И БЪЛГАРИЯ” СЕ НАДЯВА ДА ПОСЛУЖИ НА СВОИТЕ ЧИТАТЕЛИ КАТО ЦЕНЕН ИЗТОЧНИК. НА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПО-ДОБРОТО РАЗБИРАНЕ НА РУСИЯ. Е-МАЙЛ: BG@RBTH.RU ФАКС: +359 (2) 4894313

Забравили сме да ви разкажем нещо интересно? Споделете с нас!
bg@rbth.ru

Къде е Дядо Мраз? И как да го намерим?

В СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ

Декември 22

Лесен достъп до електронното съдържание
rbth.ru/e-paper

За реклама в изданието търсете:

В Москва
sales@rbth.ru
 тел. +7 (495) 775 3114
 факс +7 (495) 988 9213

В София Дея Йорданова
pr@duma.bg
 тел. +359 (2) 970 52 07